

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Odborná způsobilost osob praktikujících
canisterapii napříč organizacemi**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: [REHABILITACE](#)

Autor: Marie Kašíková

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Řimnáčová

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou/diplomovou práci s názvem **Odborná způsobilost osob praktikujících canisterapii napříč organizacemi** jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské/diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské/diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 5. 2019

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Zuzaně Řimnáčové za vedení, spolupráci, trpělivost a připomínky během tvorby celé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem komunikačním partnerům za ochotu podílet se na výzkumu. V neposlední řadě patří velké poděkování mé rodině za pomoc a podporu.

Odborná způsobilost osob praktikujících canisterapii napříč organizacemi

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá odbornou způsobilostí canisterapeutů napříč organizacemi. Poukazuje na vzdělání a výcvik, které museli canisterapeuti v jednotlivých organizacích absolvovat. V teoretické části jsou obsaženy pojmy zooterapie a canisterapie. V úvodní části bakalářské práce se zabývám historií těchto pojmů, terminologií v zooterapii, metodami a formami canisterapie. Další kapitoly vysvětlují pojmy jako canisterapeutický pracovník a tým, a dále obsahují také přípravu psa pro canisterapeutickou zkoušku a v neposlední řadě jeho předpoklady k jejímu úspěšnému složení. V závěru teoretické části se věnuji pojmu polohování a také zmiňuji zastřešující organizace canisterapie, jak celosvětové, tak i v České republice.

Cílem praktické části bylo zjistit, jak se liší odborná způsobilost canisterapeutů napříč organizacemi v Českých Budějovicích, Třebíči a Jihlavě. Pro tuto část byl zvolen kvalitativní výzkum. Výsledky byly zjišťovány prostřednictvím metody dotazování a techniky polostrukturovaného rozhovoru. Byly sestaveny dvě hlavní výzkumné otázky. VO1: Jakým výcvikem prošli canisterapeuti v jednotlivých organizacích? A VO2: Jaké vzdělání mají canisterapeuti v jednotlivých organizacích? Výzkum byl realizován na základě osobního setkání se šesti canisterapeuty, z nichž každý dělal canisterapeutickou zkoušku se psem u jiné organizace, přičemž tři canisterapeuti působili v Třebíči, jeden v Jihlavě a dva v Českých Budějovicích. Výsledky byly zpracovány pomocí otevřeného kódování.

Tato práce by mohla být přínosná pro organizace, aby si pro účely praktikování canisterapie ve svém zařízení vybíraly canisterapeuty s patřičným vzděláním, výcvikem a zkušenostmi.

Klíčová slova

Zooterapie; Canisterapie; Terminologie v canisterapii; Canisterapeutické organizace

Professional competence of canistherapy practitioners across organizations

Abstract

The bachelor thesis deals with the professional competence of canistherapists across organizations. It refers to education and training that canistherapists had to attend in individual organizations. The theoretical part contains the concepts of zootherapy and canistherapy. In the introductory part of the thesis, I deal with the history of these terms, terminology in zootherapy, methods and forms of canistherapy. The next chapters explain the terms such as the canistherapy worker and team. It also includes the preparation of a dog for a canistherapeutic exam and, last but not least, its prerequisites for its successful composition. At the end of the theoretical part, I deal with the concept of positioning and also mention the umbrella organization of canistherapy, both worldwide and in the Czech Republic.

The aim of the practical part was to find out how the professional competence of canistherapists varies across organizations in České Budějovice, Třebíč and Jihlava. A qualitative research was chosen for this part. The results were investigated through the questioning method and the semi-structured interview technique. Two major research questions have been compiled. RQ1: What training did canistherapists undergo in each organization? And RQ2: What kind of education do canistherapists have in individual organizations? The research was carried out on the basis of a personal meeting with six canistherapists, each of whom was doing a canistherapy test with a dog at another organization, with three canistherapists working in Třebíč, one in Jihlava and two in České Budějovice. Results were processed using open coding.

This thesis could be beneficial for organizations to choose canistherapists with proper education, training, and experience of canistherapy in their facility.

Keywords

Zootherapy; Canistherapy; Terminology in canistherapy; Canistherapeutic organisation

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 ZOOTERAPIE.....	10
1.1 Historie zooterapie	10
1.2 Terminologie v zooterapii	11
2 CANISTERAPIE	14
2.1 Etologie psa.....	14
2.2 Historický vývoj canisterapie.....	14
2.2.1 Historický vývoj canisterapie v České republice	15
2.3 Canisterapeutický tým.....	16
2.3.1 Canisterapeutický pracovník	16
2.3.2 Příprava a vhodnost psa pro canisterapii	17
2.3.3 Předpoklady psa u canisterapeutických zkoušek.....	17
2.4 Metody canisterapie	18
2.5 Formy canisterapie	20
2.6 Polohování.....	21
2.7 Zastřešující organizace v canisterapii	22
2.7.1 Zastřešující celosvětové organizace v canisterapii.....	22
2.7.2 Zastřešující organizace v České republice	24
2.7.3 Canisterapeutické organizace v České republice	24
3 CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	26
3.1 Cíl a výzkumné otázky.....	26
3.2 Výzkumné otázky.....	26

4 METODIKA	28
4.1 Použité metody a techniky	28
4.2 Realizace výzkumu	30
4.3 Výběr výzkumného vzorku	32
4.4 Etika výzkumu	32
5 VÝSLEDKY	34
5.1 Obecné informace	34
5.2 Výcvik canisterapeutů v jednotlivých organizacích	36
5.2.1 Požadavky na canisterapeuta	36
5.2.2 Požadavky na canisterapeutického psa	38
5.3 Vzdělání canisterapeutů v jednotlivých organizacích	40
5.3.1 Cílová skupina	40
5.3.2 Motivace k výkonu canisterapie	40
5.3.3 Možnosti dalšího vzdělání	42
6 DISKUZE	43
7 ZÁVĚR	47
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
9 SEZNAM PŘÍLOH	55

ÚVOD

Psi nejsou celým našim životem, ale díky nim je náš život úplný. Roger Caras

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila Odbornou způsobilost osob praktikujících canisterapii napříč organizacemi. Toto téma jsem si vybrala, protože mě zajímalo, jaký výcvik a vzdělání mají canisterapeuti v jednotlivých organizacích, které umožňují canisterapeutické zkoušky a v neposlední řadě, jak se tyto nároky na canisterapeuty v jednotlivých organizacích liší.

Z osobní zkušenosti se svým leonbergerem vím, že pes je opravdu dobrým „partákem“ pro život. Vždy, když jsem byla smutná, podívala jsem se mu do jeho krásných hnědých očí, ze kterých vyzařovala upřímnost, stačilo se s ním pomazlit a hned mi bylo lépe. Nikdy ode mne neutekl, jako třeba všechny moje kočky, vždy byl po mém boku a dával mi najevo svoji náklonnost.

Soužití psa a člověka je známé již po staletí, nejde pouze o vztah, kdy se člověk stará o psa, ale také o vztah opačný. V minulosti byl pes využíván člověkem při lovu nebo také ke hlídání majetku. V dnešní době se pes stává stále častěji společníkem a pomocníkem lidí se zdravotním či sociálním znevýhodněním.

S pojmem canisterapie se v České republice poprvé setkáváme v roce 1993. V této době se začínají rozvíjet organizované aktivity se psy, vytváří se systémový přístup a metodika terapie za účasti psa. S tímto pojmem je nepochybně spojována Jiřina Lacinová a brněnské sdružení FILIA, které jako první v roce 1993 vytvořilo metodiku léčebného kontaktu saňových psů s handicapovanými dětmi.

Ne nadarmo se říká, že pes je nejlepším přítelem člověka. Pes má stejně jako člověk nespočet dobrých vlastností. Jednu má ale odlišnou, a to tu, že vás má rád takové, jací jste. Toto jedinečné zvíře umí lidem naslouchat a přitom neodporuje. Je opravdu věrným přítelem, můžeme mu totiž říct veškerá svá tajemství s jistotou, že je nikomu nevyzradí.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V první části se okrajově zabývá pojmem zooterapie. Především se zabývá tématem canisterapie, jejím historickým vývojem, metodami, terminologií, formami a v neposlední řadě organizacemi, které canisterapii poskytují. Pro účel praktické části bakalářské práce

byl zvolen kvalitativní výzkum, metoda dotazování a technika polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo celkem 6 canisterapeutů z Třebíče, Jihlavy a Českých Budějovic, kteří vykonali canisterapeutické zkoušky u různých organizací. Cílem práce bylo zjistit, jak se liší odborná způsobilost canisterapeutů v jednotlivých organizacích.

1 ZOOTHERAPIE

Nerandžič (2006) definuje zooterapii neboli animoterapii jako terapii s pomocí zvířat. Při této metodě nezáleží na velikosti či vzhledu zvířete, setkáváme se při ní s běžně se vyskytujícími domestikovanými zvířaty, jako je pes nebo kočka, výjimkou nejsou ani ptáci, ryby, myši či drobní hlodavci.

Zooterapie je proces, při kterém je se zvířetem navázán kontakt prostřednictvím našich očních či hmatových smyslů (Votava et al., 2003). Podle něj je důležité, aby toto spojení bylo člověku příjemné, jelikož pes se pro něj stává společníkem. Dává mu důvod k radosti a motivuje ho k pohybu nebo rozhovoru.

Freeman (2007) uvádí, že zooterapie přispívá ke zlepšení motoriky, paměti, komunikace, ale také ke zmírnění psychického napětí, při čemž zvíře působí jako koterapeut neboli prostředník.

Dle Hypšové (2004) je vztah člověka a zvířete vždy založen na otevřenosti a upřímnosti. Mnohdy i z důvodu, že právě zvíře je jediným přítelem člověka.

1.1 Historie zooterapie

Ve starověkých civilizacích jako byl starý Egypt, Etiopie, Persie, Indie, Řecko či Řím docházelo velmi často k uctívání psů a koček, kteří byli také společensky využíváni. (Lacinová, 2007).

V moderních dějinách je za velmi uznávaného průkopníka považován americký psychiatr B. M. Levinson, který se zabýval psychoterapií s pomocí zvířat v 60. letech (Odendaal, 2007).

Lacinová (2007) a Odendaal (2007) se shodují, že terapie za účasti zvířat v různých léčebných zařízeních je datována mnohem dříve, například v Belgii byla zooterapie využívána jako doplňková terapie zdravotně postižených, a to již v 9. století. Autoři jako další příklad uvádějí založení ústavu pro duševně nemocné, který vznikl v 18. století v Anglii na popud Williama Tuka, jenž byl velmi znepokojený se způsobem zacházení s pacienty psychiatrických nemocnic a blázců.

Galajdová (1999) uvádí, že po konci první světové války došlo ve Francii, Německu a dalších evropských zemích k rozvoji výcviku psů k rehabilitaci válečných veteránů.

K rehabilitaci válečných veteránů docházelo i v průběhu druhé světové války v USA (Nerandžič, 2006).

V Německu byl koncem 19. století založen domov pro epileptiky, kde se pacienti prostřednictvím péče o ptáky, psy, kočky, koně či hospodářská zvířata mohli naučit sebekontroli (Bajtlerová et al., 2013).

Lacinová (2007) uvádí zásluhu USA na rozmachu zooterapie a její praktické aplikace především ve formě návštěvního programu, jenž se rozšiřuje do domovů důchodců, léčeben, dětských domovů, věznic a psychiatrických zařízení. Dále se autorka zmiňuje o zavádění hipoterapie, ke které se začíná v 80. letech připojovat i Německo.

V České republice se zooterapie začala rozvíjet až po roce 1989, a to hlavně z důvodu minima vědeckých poznatků a výzkumů, nedostupnosti odborné literatury či nejasné terminologie (Mojžíšová et al., 2000). Největší rozmach zaznamenala zooterapie v roce 1995, o který se zasloužily Dr. Galajdová a Dr. Lacinová (Lacinová, 2003).

1.2 Terminologie v zooterapii

- ***Canisterapie***

Dle Galajdové (1999) využívá canisterapie pozitivního působení psa na zdraví člověka a uplatňuje se zejména jako podpůrná psychoterapeutická metoda.

Bajtlerová et al. (2013) uvádí, že využívání psa musí odpovídat konkrétním potřebám člověka, nejčastěji se používá v oblasti jemné a hrubé motoriky, řeči, pohybu a psychických problémů.

- ***Felinoterapie***

Tato terapie se dá také nazvat felinorehabilitací. Pod tímto názvem se rozumí využívání kontaktu s kočkou, při kterém asistenti či terapeuti vodí kočky do léčeben dlouhodobě nemocných a dalších zařízení (Jančaříková a Bravencová, 2010). Autorky dále zmiňují hlavní výhodu této terapie, ta souvisí s vahou zvířete, která nepřináší žádné komplikace při návštěvě klienta, a kočka tak může být bez obav ze zlomenin puštěna na lůžko ke klientovi.

U nás můžeme o felinoterapii hovořit od 90. let 20. století, kdy se jí začala věnovat Daniela Hypšová, jež založila v roce 1995 Nezávislý Chovatelský Klub v Mladé Boleslavi (Elichová, 2017).

- ***Hiporehabilitace***

Terapeutické ježdění je nejstarší terapií prováděnou pomocí zvířat. Údajně už Řekové v antice znali uzdravující účinky koní (Leugner et al., 2002).

Bajtlerová et al. (2013) uvádí hiporehabilitaci jako aktivitu, které se účastní člověk a kůň. Dle autorky se jedná o moderní metodu, která působí na všechny složky lidského organismu, tedy na bio-psycho-sociální, a proto je tak široce využívána, a to například u klientů závislých na omamných látkách, u tělesně postižených, u klientů s poruchami chování či psychickými problémy.

Jedná se o intenzivní, dlouhodobý proces s jasným cílem, který je u klienta možný zahájit už v šesti týdnech jeho života. V tomto období se dá porucha držení těla léčebně ovlivnit (Nerandžič, 2006).

Při této terapii je využíván trojrozměrný pohyb koňského hřbetu, ten se při chůzi pohybuje směrem nahoru a dolů, doprava a doleva, dopředu a dozadu. Je důležité zmínit, že intenzita pohybů je u každého koně jiná (Müller, 2014). Autor se dále zmiňuje o počátcích hiporehabilitace v České republice, které jsou známy od roku 1947.

- ***Lamaterapie***

Tato terapie se velmi často používá při kontaktu s osobami s mentálním a tělesným postižením či kombinovanými vadami, a to hlavně z důvodu, že lamy mají přátelskou a krotkou povahu (Svobodová et al., 2010). Dále se autorka zmiňuje o příznivém vlivu lam na děti s poruchou autistického spektra, u těchto klientů lamy díky své povaze navozují pocit uvolnění a mnohdy přispívají ke zlepšení koncentrace.

- ***Ornitoterapie***

Freeman (2007) uvádí, že ornitoterapie je terapie, při které je jako léčebný prvek využíváno ptactvo. Při této terapii je vhodné používat komunikativnější ptáky, kteří jsou zvyklí na přítomnost člověka či jeho dotyk. Velkou výhodou v této oblasti

jsou ptáci, kteří umějí mluvit, jelikož jsou velice učenliví a jejich využití je možné pro jakoukoli zoorehabilitaci (Svobodová, 2010).

Kohoutová a Gardiánová (2013) se zmiňují o tom, že v minulosti byl chov papouška v domácnosti známkou vyššího postavení.

2 CANISTERAPIE

Název canisterapie je odvozen od slova canis (latinsky pes) a terapie, což je slovo řeckého původu a znamená léčba. Canisterapii lze tedy definovat jako léčbu za pomoci psa či léčebné pozitivní působení psa na zdraví člověka, přičemž zdraví je dle definice WHO (Světové zdravotnické organizace) stav psychické, fyzické a sociální pohody (Galajdová, 1999).

Hartl a Hartlová (2000) canisterapii dělí na živelnou, která je určena osamělým a úzkostným lidem. Pes zde působí jako společník a oddaný přítel. V druhém případě lze mluvit o řízené canisterapii, jež je prováděna odborníkem, který vstupuje do vztahu mezi psem a pacientem například při návštěvách nemocných.

Oproti tomu Galajdová (2011) ve své knize popisuje canisterapii jako léčbu pomocí psa, dle jejích slov se jedná o *duši hojící pocit, který v nás zanechává kontakt s milým a bezprostředním psem, pocit, že nejsme sami, že někoho zajímáme a že někdo nás má rád a těší se na nás.*

2.1 Etologie psa

Pod pojmem etologie rozumíme životní projevy a chování zvířat. Psi žijí ve smečkách, z toho důvodu mají velmi silné sociální citění a mezi členy smečky platí jasná pravidla a hierarchie (Etologie psa, © 2010).

Prvním lidmi ochočeným druhem byl vlk, jehož potomkem je právě pes domácí (Říčanková, 2007). Autorka se dále zmiňuje o posledních studiích, díky kterým je známo, že domestikace mohla probíhat několikrát na různých místech nebo že všichni psi mohou pocházet z jedné východoasijské populace.

Tvůrci moderní etologie dokázali, že jednotlivé druhy živočichů mají dědičně fixované projevy, které se často označují jako instinkty, a ty zajišťují všechny potřebné schopnosti organismu k životu v jeho přirozeném prostředí (Veselovský, 2007).

2.2 Historický vývoj canisterapie

Vztah mezi psem a člověkem, který je starý několik tisíc let, byl výhodný pro obě strany. Člověk se pro psa stal živitelem a ochráncem před silnějšími nepřáteli (Nerandžič, 2006).

Ve starém Egyptě nebyl pes pouze domácím mazlíčkem či pomocníkem při lovu, ale stal se uctívaným tvorem (Galajdová, 1999). Dále autorka uvádí, že o tomto tvrzení svědčí malby, sošky psů, které byly nalezeny v hrobkách a dokonce i v hrobě samotného Tutanchamona.

Pes se pro člověka stal nepostradatelným partnerem při lovu, hlídání obydlí či tahání nákladu, přičemž na základě společného soužití se postupně včleňoval do lidské společnosti, a tak se postupem času ze vztahu mezi psem a člověkem stal symbol lásky a věrnosti (Nerandžič, 2006). Autor ve své knize uvádí příklad uctívání psa, konkrétně se zmiňuje o Anúbisovi, bohu smrti, který byl vyobrazován s lidským tělem a psí hlavou.

Ve starém Řecku bylo využíváno léčivých účinků psích slin a také hřejivé síly psí srsti (Muller, 2014).

V období po první světové válce se v Německu, Francii či jiných evropských zemích setkáváme s prvním cíleným výcvikem psů (Fischer, 2003). Autor podotýká, že psi byli cvičeni, aby pomáhali válečným veteránům.

Ve vývoji psů je důležité zmínit 70. léta 20. století, kdy americký psycholog Boris M. Levinson jako první popsal metody využití psa v dětské psychoterapii (Galajdová, 1999).

V současné době jsou psi k terapiím využíváni v domovech pro seniory, dětských domovech, věznicích, léčebnách a ve školách (Nerandžič, 2006). Při těchto terapiích bylo prokázáno, že psi mají na pacienty blahodárny vliv při snižování úzkostí, starostí, únavy, strachu, smutku a bolesti (Chubak et al., 2017)

2.2.1 Historický vývoj canisterapie v České republice

Poprvé se s tímto pojmem setkáváme v roce 1993, kdy se začínají rozvíjet organizované aktivity se psy a vytváří se systémový přístup a metodika terapie za účasti psa (Tichá, 2007c). S pojmem je nepochybně spojována Jiřina Lacinová a brněnské sdružení FILIA, které jako první v roce 1993 vytvořilo českou metodiku léčebného kontaktu saňových psů s handicapovanými dětmi (Lacinová, 2003).

V České republice se canisterapie využívala jen zřídka, na začátku 90. let 20. století se s ní můžeme setkat v Ústavu sociální péče Kociánka v Brně či v pražské Psychiatrické nemocnici v Bohnicích (Nerandžič, 2006).

V roce 1995 vznikla za účelem šíření a prohlubování poznatků o canisterapii Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům, přičemž na vzniku této organizace se podílelo hned několik odborníků v čele s Jiřinou Lacinovou a Zdeňkem Matějčkem, kteří se na Ženevské konferenci IAHAIO měli možnost seznámit s problematikou vztahu člověka a zvířete, s canisterapií, a získali tak cenné kontakty a literaturu (Tichá, 2007c).

Nerandžič (2006) ve své knize uvádí rok 2003, kdy došlo k vyvrcholení v procesu utváření canisterapie na našem území, vznikla Česká canisterapeutická asociace, jejíž předsedkyní se stala PhDr. Jiřina Lacinová. Autor dále zmiňuje pojem „asistenční pes“, který se dostal do všeobecného povědomí, jelikož bylo vybudováno zázemí pro odborný výcvik slepeckých psů. V roce 2004 se podařilo přesvědčit Hygienickou a Veterinární službu v Praze, aby povolila vstup všech terapeutických zvířat do zdravotnických zařízení.

Právní ustanovení canisterapie u nás je velmi problematické, jelikož se nejedná o žádný typ terapie ani způsob péče (Kliková, 2004).

2.3 Canisterapeutický tým

Tímto pojmem je charakterizován velmi úzký vztah a spolupráce mezi proškoleným psovodem (canisterapeutem, canisasistentem) a psem, který je otestovaný pro canisterapii, přičemž společně musí uspět u zkoušek canisterapeutických týmů (Eisertová, 2007 a). Autorka dále hovoří o důležitosti orientace terapeutického psa a psovoda v náročných situacích, psovodovy motivace a dovednosti při práci se zvířaty a lidmi, a v neposlední řadě o proškolení canisterapeuta a za jakých podmínek lze a nelze canisterapii praktikovat.

2.3.1 Canisterapeutický pracovník

Canisterapeut neboli psovod je odpovědný nejen za sebe, ale hlavně za chování, zdravotní stav, vzhled a přípravu svého psa (Kalinová, 2003). Autorka dále uvádí,

že pes nesmí být nikdy vystaven situacím, při kterých by trpěl, prožíval bolest nebo by mu bylo ubližováno na fyzickém či psychickém zdraví.

Psovod musí být plnoletý. Pokud je canisterapeut vyzván, musí předložit očkovací průkaz psa s platným očkováním a odčervením. Dále je také zodpovědný za škodu, kterou se svým psem způsobí (Eisertová, 2007 a). Dle autorky je proto důležité, aby organizace, pod kterou canisterapeutický tým pracuje, vyžadovala pojištění za způsobenou škodu. Pokud tým není členem nějaké organizace, je dobré, aby pojištění vyžadovalo zařízení, do kterého canisterapeut se svým psem dochází.

2.3.2 Příprava a vhodnost psa pro canisterapii

Vzhledem k tomu, že canisterapie má svá pevně daná pravidla a řád, tak i požadavky na canisterapeutického psa jsou velmi přísné a příprava psa pro canisterapii je odlišná od požadavků na psy při jiných typech práce (Fischer, 2003). Autor dále uvádí, že příprava psa je nutná, protože je používán mezi nemocnými či handicapovanými lidmi.

Pes musí být vycvičený a vychovaný, proto je dobré cvičit jej již od narození, dále je nutné, aby se dokázal socializovat mezi ostatní psy, lidi, ale také početnější skupiny (Galajdová, 2011). Autorka také zmiňuje, že pes musí být poslušný, zvládat základní výcvik, umět reagovat na pachy a zvuky, zvládat pohyb v daných prostorách a v neposlední řadě nesmí být pes agresivní a práce pro něj má být radostí.

Eisertová (2007 b) se zmiňuje o tom, že pro canisterapii není vhodný každý pes. Je velmi důležité si uvědomit, že záleží na genetických povahových vlastnostech psa, výchově a socializaci. Autorka také uvádí, že pro canisterapii jsou nejčastěji používanými plemeny Zlatý retrívr, Border kolie, Německý ovčák, Labradorský retrívr a mnoho dalších.

2.3.3 Předpoklady psa u canisterapeutických zkoušek

Podstatou canisterapeutických zkoušek je zjistit, zda je dané zvíře způsobilé pro výkon terapie. Pes vhodný pro canisterapii musí být starý minimálně 1,5 roku, nezáleží na rase či pohlaví a musí mít očkovací průkaz. Je důležité, aby jeho povaha byla klidná a vyrovnaná, a navíc musí být pes ve výborném zdravotním stavu. (Animoterapie, ©2009).

Mezi hlavní cíle canisterapeutických zkoušek patří:

- označení a vyřazení psů, kteří neprojevují zájem o kontakt s lidmi
- identifikace a vyloučení agresivních psů
- identifikace a vyřazení psovodů, kteří se chovají špatně ke svým psům
- určení psů, kteří nejsou dostatečně zralí pro výkon canisterapie či jejich zdravotní stav neodpovídá podmínkám

2.4 Metody canisterapie

- ***AAA – Animal assisted activities –aktivity za asistence zvířat***

Jedná se o kontakt člověka a zvířete, který je založen na přirozenosti a zaměřuje se na zlepšení kvality života a přirozený rozvoj sociálních dovedností klienta (Freeman, 2007). První dokumentované použití této metody je známé z let 1944-1945 ze Spojených států (Schoenfeld-Tacher et al., 2017).

Podle IAHAIO White Paper (© 2018) je tato metoda plánovanou interakcí mezi canisterapeutickým týmem a klientem, která slouží k motivačním, vzdělávacím a rekreačním účelům. Tyto týmy musely absolvovat alespoň úvodní výcvik a přípravu, aby mohly tuto metodu s klienty provádět. Human – animal teams, jak výše zmíněné canisterapeutické týmy nazývá IAHAIO, mohou přímo spolupracovat s poskytovatelem zdravotnických služeb, pedagogy, aj. Osoba provádějící AAA musí mít odpovídající znalosti o chování, potřebách, zdraví a ukazatelích stresu u zúčastněných zvířat.

Tato metoda má dvě formy, pasivní a interaktivní. První typ je nejlepší popsat rovnou na příkladu umístění akvária či klece s ptáčky do společenské místnosti zařízení nebo do čekárny u lékaře. Pro pacienty, kteří čekají například na vyšetření, je sledování barevných rybek či poslouchání ptačího švitoření uklidňující. Této formě říkáme pasivní, protože klient se o zvíře nestará, ale i přesto mu přináší radost pouze svojí přítomností (Galajdová, 1999). Autorka také zmiňuje druhou formou metody AAA, kterou je interaktivní typ terapie (tzv. rezidentní). Ten je charakteristický stálým výskytem zvířete v instituci, o které pečují klienti či personál a návštěvním programem, při kterém jsou využívána pečlivě vybraná, povahově otestovaná a zdravá zvířata, odehrává se vždy na stejném místě ve stejný čas po omezenou dobu.

- ***AAT – Animal assisted therapy- terapie za asistence zvířat***

Tuto terapii lze jinými slovy označit za „terapii za asistence zvířat“. Je to cílená, plánovaná a řízená terapie poskytovaná odborníky v oblasti zdravotnictví, vzdělávání a sociálních služeb. Průběh této metody je zapisován do dokumentace. AAT je řízena vyškoleným profesionálem s aktivní licenci. Zaměřuje se na posílení fyzického, kognitivního a behaviorálního fungování konkrétního jedince (IAHAIO White Paper, © 2018).

Na rozdíl od předchozí metody jsou výsledky AAT objektivně měřitelné, při této terapii jde totiž velmi často o nácvik určité dovednosti, zmírnění či odstranění kynofobie či nácvik relaxace u hyperaktivního jedince (Stančíková a Šabatová, 2012).

U dospělých s ASD s normální až vysokou inteligencí může být tato metoda využita ke snížení vnímaného stresu a zlepšení sociálního povědomí a komunikace (Wijker et al., 2019).

- ***AAE – Animal assisted education- vzdělávání za pomoci zvířat***

Freeman (2007) uvádí, že se jedná o vzdělávání za pomoci zvířat, které si klade za cíl zlepšení či rozšíření výchovy nebo sociálních dovedností. Mezi nejčastější klienty patří osoby se specifickými poruchami učení, chování nebo komunikace.

Dle IAHAIO White Paper (©2018) jde o metodu vedenou kvalifikovanými učiteli všeobecného či speciálního vzdělávání nebo osobou, která se psem do zařízení dochází pod dohledem vzdělávacího pracovníka. Příkladem metody v praxi je vzdělávací návštěva, která podporuje odpovědnost pro vlastnictví domácích mazlíčků. Při této metodě se vede dokumentace.

- ***AAI – Animal Assisted Intervention- intervence za pomoci zvířat***

Dle Šoltésové a Bosé (2016) zahrnuje AAI zapojování zvířat do zdravotnictví, vzdělávání a sociálních služeb s terapeutickým účelem. Dle IAHAIO White Paper (© 2018) je pro používání této metody je důležité, aby lidé, kteří ji praktikují v praxi, měli potřebné znalosti o cílových skupinách klientů a v neposlední řadě o psovi. Intervence spojuje terapie (AAT) a vzdělávání (AAE) za pomoci zvířat (Šoltésová a Bosá, 2016). Dle Šoltésové a kol. (2016) jsou aktivity se zvířaty odděleny zvláště a jsou popisovány jako neformální intervence.

- ***AAC – Animal Assisted Coaching- koučování za asistence zvířat***

Jinými slovy jde o „koučování za asistence zvířat“. Jde o metodu, jež je řízená licencovanými profesionály. Průběh je zapisován do odborné dokumentace. „Kouč“ se zaměřuje na posilování osobního růstu, sociální dovednosti a v neposlední řadě na vytvoření náhledu na situaci, ve které se klient nachází (IAHAIO White Paper, ©2018).

- ***AACR – Animal assisted crisis response- krizová intervence za pomoci zvířat***

Touto metodou se rozumí krizová intervence, která využívá pozitivního efektu při kontaktu člověka a psa (Stančíková a Šabatová, 2012).

Do terapeutických týmů jsou zařazeni speciálně proškolení psi, kteří umějí zvládat napětí, nepříjemné situace a zmatek, tito psi musí být vždy schopni poskytnout podporu klientovi (Eaton-Stull, 2016).

2.5 Formy canisterapie

Prvním typem je individuální forma terapie, jde o setkání jednoho klienta s jedním nebo i s více týmy, přičemž výhodou pak je intenzivnější kontakt, jelikož program je přizpůsoben jednotlivým potřebám klienta a v neposlední řadě jsou eliminovány okolní rušivé vlivy. Na druhou stranu nevýhodou může být časová náročnost (Tichá, 2007 a). Dále se autorka zmiňuje o skupinové canisterapii, při které dochází k uspokojování potřeb více klientů naráz, nevýhodou při této formě canisterapie je omezení možnosti tvorby osobních cílů a jejich naplňování.

Freeman (2007) rozděluje canisterapii z pohledu intenzity kontaktu a místa setkávání na:

- ***Návštěvní program***

Jedná se o nejrozšířenější formu, která spočívá v pravidelných návštěvách zooterapeutického týmu v zařízeních či domácím prostředí klienta.

- ***Jednorázové aktivity***

Jsou určeny pro veřejnost nebo pro skupinu lidí. Kladou si za cíl seznámit klienty s canisterapeutickým psem, naučit je, jak k němu přistupovat, jak se k němu chovat atp.

- ***Pobytový program***

Je formou canisterapie, která zahrnuje víkendové pobyty rodičů s dětmi se zdravotním postižením či prázdninové integrované tábory s canisterapeutickými psy.

- ***Rezidentní program***

V tomto programu je terapeutické zvíře součástí zařízení a majitelem je buď samotný klient, nebo zařízení.

- ***Ambulantní program***

Je určen pro klienty, které je třeba motivovat ke spolupráci a odbourávat u nich různé fobie. Tento program je provozován v ordinaci lékaře, školního psychologa atp.

- ***Program péče o zvíře***

Motivuje klienta k práci, soběstačnosti, zodpovědnosti a pravidelným návykům.

2.6 Polohování

Velemínský (2007) definuje polohování jako podpůrnou terapii, která je založena na fyzickém kontaktu klienta a psa, přičemž je zde velmi důležité, aby měl klient k psovi důvěru. Autor také uvádí, že polohování nesmí být násilné, je pro něj důležitý klid, dostatek času a adaptace, která se u každého klienta liší.

Při polohování je velmi důležité, aby v místnosti, ve které je prováděno, byl klid, vyvětráno, tato terapie je prováděna na podložce při tlumeném světle, přičemž klientovi může být puštěna i relaxační hudba (animoterapie, ©2009). Na těchto stránkách je také uvedeno, že polohování je možné pouze za účasti fyzioterapeuta a je také výbornou prevencí proti proleženinám, navíc se při něm využívají různé pomůcky, například polohovací lůžka atp.

Velemínský (2007) se zmiňuje o pozitivním působení polohování, mezi které patří:

- zklidnění (zejména u hyperaktivních klientů)
- prohrátí (hlavně končetin)
- uvolnění spasmů
- navození příjemných pocitů

Autor uvádí také osvědčené terapeutické polohy:

- na zádech, pes pod dolními končetinami nebo psi po stranách
- na boku
- vkleče
- na břicho

Galajdová (2011) nesouhlasí s těmito pozitivními názory ohledně polohování a zastává názor, že polohování nepatří do canisterapie. Autorka ve své knize uvádí, že z tváře psa, který je součástí polohování, je patrný smutek a utrpení.

Strkat vlastního psa jiným lidem pod nohy a záda je ponižování psa a nemá s canisterapií vůbec nic společného. Při canisterapii nesmí být pes nijak omezován - i on si to musí užívat. Jinak to nemá celé smysl. Opakuji: Canisterapie neznamená obětování psa ve prospěch člověka, ale vzájemné psychické působení, a z toho prospěch duševní i tělesný. Canisterapie, pokud není milá i psovi, je týráním psa“ (Galajdová, 2011, s. 67).

2.7 Zastřešující organizace v canisterapii

2.7.1 Zastřešující celosvětové organizace v canisterapii

Internation Association of Human – Animal Interaction Organizations (IAHAIO)

Název této organizace v překladu znamená: Mezinárodní organizace sdružující společnosti zabývající se výzkumem vztahů mezi člověkem a zvířaty (IAHAIO, ©2019).

Tato organizace byla založena v roce 1990 za účelem sdružování jednotlivých organizací, které pracují v oblasti výzkumu i praktické aplikace terapeutických programů prostřednictvím zvířat (Galajdová, 1999). Dále autorka uvádí další oblasti působnosti této organizace, těmi jsou například koordinace aktivit se zvířaty, vypracovávání mezinárodních standardů, zlepšování informovanosti laické i odborné veřejnosti či udílení cen jednotlivcům i institucím za zvláštní přínos oboru.

IAHAIO pořádá každé tři roky mezinárodní konference, které se týkají problematiky interakce mezi lidmi a zvířaty, přičemž uznávání odborníci na této konferenci prezentují své nejnovější poznatky z výzkumů (Tichá, 2007 b).

V roce 1995 se několik českých odborníků, například Matějček a Lacinová, zúčastnilo konference v Ženevě. Toto zasedání bylo rozhodující pro vývoj zooterapie v České republice, protože naše země se prostřednictvím národní asociace AOVZ stala členem IAHAIO (Lacinová, 2007).

Delta Society

Společnost Delta Society byla založena v roce 1970 v USA a je mezinárodní neziskovou organizací, která se věnuje ochraně přírody a interakci mezi člověkem a zvířetem, přičemž jejím hlavním zaměřením je terapie za pomoci zvířat. Tato organizace má nejdelší zkušenost s canisterapií a za poslední desetiletí investovala velké finanční prostředky do sestavení metodiky, praktických standardů a systémů výuky zooterapie (Deltasociety, © 2019).

European Society for Animal Assisted Therapy (ESAAT)

Organizace vznikla v roce 2004 v hlavním městě Rakouska. Hlavním úmyslem při vzniku této asociace bylo zaštitit organizace, které se zabývaly zooterapií, přičemž si tato organizace kladla za nejdůležitější cíl vytvoření a zaručení společných standardů v zooterapii, a to především v oblasti přípravy, atestací a udělování certifikátů terapeutickým týmům (Galajdová, 1999).

Hlavním úkolem společnosti ESAAT je výzkumná a propagační činnost v oblasti terapie podporované zvířaty, dalším cílem je stanovení základních pravidel pro vzdělávání a odbornou přípravu v oblasti terapie podporované zvířaty a standardizování vzdělávání a odborné přípravy (Esaat, © 2019).

2.7.2 Zastřešující organizace v České republice

Asociace zastánců odpovědného vztahu ke zvířatům (AOVZ)

Tato společnost byla založena v roce 1995 v Praze, přičemž mezi zakládající členy patří dětský psycholog prof. Zdeněk Matějček a doc. Miloš Vojtěchovský. Hlavním účelem založení bylo šířit a rozšiřovat myšlenky pozitivních vlivů soužití se zvířaty (Tichá, 2007 c). Autorka dále uvádí, že Asociace zastánců odpovědného vztahu ke zvířatům si klade za cíl podporovat odpovědný přístup k chovu malých zvířat v rodinách nebo zařízeních a vzdělávat širokou veřejnost.

Canisterapeutická asociace (CTA)

Jedna ze zakládajících organizací ESAAT byla založena koncem roku 2003. Hlavním cílem asociace je zaštitování organizací, které se zabývají canisterapií nebo jinými typy zooterapie (mimo hiporehabilitaci) v České republice (canisterapie, ©2019)

Mezi další cíle patří sjednocování organizací, které se zabývají canisterapií, prosazování jejich cílů, metodické zpracování canisterapie, zvyšování odbornosti a vzdělávání pracovníků v canisterapii (Tichá, 2007c).

2.7.3 Canisterapeutické organizace v České republice

- **Helppes**

Tato organizace se snaží o začleňování osob se zdravotním postižením do společnosti a snaží se podporovat klienty při návratech do pracovního či vzdělávacího procesu. Helppes se stala první organizací v České republice, která splnila nejpřísnější standardy a získala akreditaci pro plnohodnotné členství v mezinárodních organizacích, které sdružují poskytovatele těchto služeb – Assistance Dogs Europe a Assistance Dogs International (Helppes, ©2017).

- **Podané ruce – Společnost pro canisterapii a osobní asistenci**

Jde o organizaci, která vznikla v roce 2000. Využívá psy k tomu, aby se klient cítil v dobré fyzické i psychické kondici a dále za přítomnosti psa pomáhá lidem s handicapem včleňovat se do společnosti (Kalinová, 2003).

Mezi hlavní cíle organizace patří rozvoj citových schopností. Pro příklad lze uvést hlazení psa, mazlení se s ním nebo povídání klienta s terapeutem. Dalším cílem je rozvoj rozumových schopností, ve kterém prostřednictvím hry dítě získává zájem o danou aktivitu. V neposlední řadě je důležité zmínit poslední cíl organizace, a tím je rozvoj pohybových schopností, jež jsou rozvíjeny prostřednictvím různých společenských her, které motivují klienta k pohybu a zároveň rozvíjí jeho hrubou i jemnou motoriku (Podané ruce, ©2012).

- **Sdružení „Piafa“ ve Vyškově**

Sdružení vzniklo v roce 1994. Hlavním cílem sdružení je poskytovat pomoc lidem zdravotně postiženým či sociálně znevýhodněným a podporovat je při začleňování do běžného života. Toto sdružení disponuje nejen 10 psy a 12 koňmi, ale také klaunem, jenž ročně rozveselí více než 500 dětí i dospělých se zdravotním či jiným znevýhodněním (Piafa, ©2015-2018).

- **Elva help, z.s.**

Organizace funguje od roku 2002 a hlavním posláním je podpora osob, které mají zdravotní či sociální handicap. Od roku 2007 je Elva help registrovaným poskytovatelem sociálních služeb dle zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tým odborných sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách prochází neustále procesem vzdělávání a poskytuje profesionální sociální práci. Organizace nabízí specifické služby v oblasti sociální rehabilitace v Libereckém kraji. Elva help pracuje s klienty s tělesným, mentálním i kombinovaným postižením. Poskytuje terénní služby, při kterých dochází za klientem do jeho přirozeného prostředí, přičemž vždy respektují specifické potřeby každého klienta (Elva help, z.s., ©2015).

3 CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

3.1 Cíl a výzkumné otázky

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jak se liší odborná způsobilost canisterapeutů v jednotlivých organizacích.

3.2 Výzkumné otázky

Pro tuto práci byly zvoleny dvě hlavní výzkumné otázky:

HVO1: Jakým výcvikem prošli canisterapeuti v jednotlivých organizacích?

HVO2: Jaké vzdělání mají canisterapeuti v jednotlivých organizacích?

Operacionalizace pojmů

Pro lepší pochopení pojmů, zmíněných ve výzkumných otázkách, uvedu jejich vysvětlení.

- **Canisterapie:** terapie, která využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka (Galajdová, 2011).
- **Canisterapeut:** z důvodu nejednotné terminologie v ČR je canisterapeutem nazývaná speciálně proškolená osoba, která pracuje se psem a složila s ním canisterapeutickou zkoušku (Tichá, 2007e). Dle autorky se v literatuře můžeme setkat navíc s názvy psovod, canisasistent atp. V mé práci je termínem canisterapeut označen dobrovolník se psem, který složil canisterapeutickou zkoušku.
- **Odborná způsobilost:** profesionalita canisterapeuta, orientace v oboru, kde je canisterapie realizována, příslušné vzdělání, záchování mlčenlivosti (Stančíková, Šabatová, 2012).
- **Výcvik canisterapeutů:** speciální proškolení psovoda a úspěšné složení canisterapeutické zkoušky (Tichá, 2007e).
- **Vzdělání canisterapeutů:** odborníkem v procesu canisterapie je myšlena osoba, která má odpovídající profesionální vzdělání zdravotnické, pedagogické, psychologické či sociální a průpravu pro práci s daným klientem. Jako příklad může

být uveden speciální pedagog, asistent speciálního pedagoga, sociální pracovník, fyzioterapeut, ergoterapeut a další odborníci (Eisertová, 2009).

4 METODIKA

4.1 Použité metody a techniky

V praktické části bakalářské práce byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Hendl (2016) ve své publikaci uvádí, že kvalitativním výzkumem se rozumí proces hledání porozumění, který je založen na různých metodologických tradicích zkoumání určitého sociálního nebo lidského problému. Švaříček (2014) uvádí, že v dnešní době jsou definice kvalitativního přístupu různé. Ve své publikaci se zmiňuje o definici podle použité metody sběru dat, metody usuzování, typů dat a způsobů analýzy dat. *Kvalitativní výzkum je nematematický analytický postup. Může to být výzkum týkající se života lidí, příběhů, chování, ale také chodu organizací, společenských hnutí nebo vzájemných vztahů* (Kutnohorská, 2009, s. 22).

Mezi nejčastější techniky v kvalitativním výzkumu patří zúčastněné pozorování, rozhovor, analýza dokumentů a dotazník (Disman, 2002). Švaříček (2014) konstatuje, že v tomto typu výzkumu se střídají fáze, ve kterých se výzkumník drží předem daného plánu s fázemi, kdy hledá řešení problémů a situací, které na počátku nepředpokládal. Veškeré materiály, které výzkumník získá při sběru dat, musí archivovat (Hendl, 2016). Gavora (2000) uvádí, že v průběhu výzkumu se výzkumník snaží o bližší poznání zkoumané osoby a dostává se tak blíže do její situace, aby ji pochopil a mohl lépe formulovat. Dále se autor zmiňuje o hlavních znacích kvalitativního výzkumu, mezi které patří dlouhodobost, intenzivnost a podrobný zápis.

Při sběru dat byla použita metoda dotazování a technika rozhovoru. Hendl (2016) ve své publikaci uvádí, že dotazování zahrnuje různé typy rozhovorů, dotazníků, testů a škál. Autor dále dodává, že tyto metody se dají využít samostatně například u dotazníkových šetření nebo mohou být zkombinovány s jinými metodami. Pro příklad lze uvést zúčastněné pozorování, které lze doplnit neformálním rozhovorem.

Švaříček (2014) definuje rozhovor jako nejčastěji používanou techniku při sběru dat v kvalitativním výzkumu. Dále autor uvádí, že prostřednictvím rozhovoru jsou zkoumány členové určitého prostředí či určité specifické sociální skupiny. Na začátku výzkumu je třeba, aby bylo zvoleno téma a hlavní výzkumné otázky, které mohou být během výzkumu obměňovány nebo rozváděny (Reichel, 2009).

Informace, které potřebuje výzkumník získat, mohou být zjišťovány v přímé interakci s informantem, tedy prostřednictvím osobního setkání tváří v tvář nebo telefonicky (Švaříček, 2014). Hendl (2016) uvádí ve své knize tyto druhy rozhovoru:

- strukturovaný rozhovor – plně standardizované interview, ve kterém výzkumník dává dotazovanému předem připravené otázky ve shodném pořadí.
- nestruturovaný rozhovor – úplná volnost odpovědí, které mohou přinést nové a nepředpokládané informace, které pomáhají výzkumníkovi zkoumané téma pochopit více do hloubky.
- polostruturovaný rozhovor – předem daný soubor témat a volně přidružených otázek.

Ve výzkumné části bakalářské práce byla využita technika polostruturovaného rozhovoru. Švaříček (2014) ve své publikaci uvádí, že tento typ rozhovoru se používá například v případové studii či zakotvené teorii. U polostruturovaného rozhovoru může být pozměněno pořadí otázek, volba slov či formulace, popřípadě může být něco povysvětleno a pokud se nějaké otázky zdají tazateli nevhodné, mohou být vynechány, jiné naopak mohou být přidány (Gavora, 2000).

Při zpracování výsledků byla použita technika kódování. Dle Švaříčka (2014) se jedná o základní analytickou techniku. Hendl (2016) hovoří o kódování jako o pomoci při popisování dat, přičemž kód je symbolem, který je přiřazen k úseku dat tak, že ho klasifikuje nebo kategorizuje. Pro účely výzkumu bylo použito otevřené kódování. Autor mimo něj uvádí ještě axiální a selektivní kódování:

- otevřené kódování – výzkumník si všímá témat a přiřazuje jim kódy, může kódovat jednotlivá slova, věty nebo odstavce. Otevřené kódování odhaluje v datech určitá témata.
- axiální kódování – výzkumník v průběhu tohoto typu kódování zvažuje příčiny a důsledky, podmínky a interakce, strategie a procesy a tvoří tak tzv. osy, které propojují jednotlivé kategorie.
- selektivní kódování – představuje další fázi přezkoumávání dat a kódů a jejich selektivní zpracování. Výzkumník při něm hledá případy, které ilustrují témata, provádí porovnání a kontrasty.

4.2 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován na základě osobního setkání se šesti canisterapeuty, z nichž každý dělal canisterapeutickou zkoušku se psem u jiné organizace. Tři canisterapeuti působí v Třebíči, jeden v Jihlavě a dva v Českých Budějovicích.

První informant vykonal canisterapeutickou zkoušku pod organizací Canitera. Tato organizace nabízí komplexní služby v oblasti klinické logopedie pro děti i dospělé, zaměřuje se na poruchy komunikace u dětí a dospělých s autismem. Nabízí také služby canisterapie, kterou využívají ve svých ordinacích k rozvoji hrubé a jemné motoriky, verbální i neverbální komunikaci. Poskytuje komplexní služby a v rámci reedukace nabízí velkou škálu skupinových cvičení (Canitera, ©2012).

Další organizací byla Cantes z.p.s. Vysočina. Tato organizace poskytuje sociální služby osobám s postižením, duševním onemocněním či zdravotním hendikepem. Mezi hlavní aktivity této organizace patří canisterapie v domovech pro seniory, mateřských školách, nemocnicích a léčebnách dlouhodobě nemocných. Zprostředkovává i individuální canisterapii v přirozeném prostředí osob s postižením, vše podle možností a domluvy s canisterapeuty (Cantes z.p.s. Vysočina, ©2012).

Třetí informant vykonal canisterapeutickou zkoušku pod organizací Sirius Třebíč, z.s. Tato organizace si klade za cíl přispívat za pomoci psů k léčbě dětí i dospělých v různých oblastech. Mezi další poslání patří rozvíjení a zvyšování úrovně canisterapie, podávání potřebných informací novým zájemcům či pořádání přednášek a besed. V neposlední řadě reprezentuje společenské zájmy a potřeby svých členů u veřejnosti (Sirius Třebíč, z.s., ©2017).

Čtvrtý informant vykonal canisterapeutickou zkoušku u organizace Pomocné tlapky o.p.s. Tato organizace nabízí následující služby: výcvik asistenčních psů, canisterapeutických psů, vodících psů pro nevidomé, zabývá se také předvýchovou štěňat pro asistenční či slepecký výcvik. Vycvičené psy předává zdarma do dlouhodobého užívání tělesně postiženým, a to hlavně těm, kteří jsou úplně nebo částečně upoutáni na invalidní vozík, ale také lidem nevidomým, klientům se záchvatovými onemocněními a lidem s kombinovaným postižením (Pomocné tlapky o.p.s., ©2009-2019).

Další informant vykonal canisterapeutickou zkoušku ve výcvikovém canisterapeutickém sdružení Hafík, z.s. Toto sdružení se zabývá výukou trenérů pro výcvik terapeutických psů, výcvikem canisterapeutických týmů, a především praktikováním odborné canisterapie a felinoterapie. Mezi hlavní cíle patří kvalitní provádění všech typů canisterapie (AAA, AAT a AAE). Toto sdružení provádí edukační a poradenskou činnost a poskytuje odborné informace všem zájemcům o canisterapii, a to prostřednictvím pořádání seminářů či přednášek (Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s., ©2019).

Poslední informant složil zkoušky na asistenčního terapeutického psa u nestátní neziskové organizace Pes partner, z.s. Tato organizace klade velký důraz na rozvoj a vzdělání svých pracovníků, sleduje nové trendy v oboru zoorehabilitace a v neposlední řadě se zabývá pozitivními sociálními aktivitami se zvířaty, a to především se psy. Mezi nejčastější klienty organizace patří osoby se zdravotním postižením a lidé sociálně znevýhodnění. Svým návštěvníkům a klientům se individuálně věnují a snaží se co nejvíce vyhovět jejich potřebám a požadavkům (Pes partner, z.s., ©2016).

Pro účel realizace výzkumné části bakalářské práce jsem si nejprve vyhledala osoby, které praktikují canisterapii. Na tyto osoby jsem získala kontakty prostřednictvím organizací, ve kterých jsem vykonávala svoji povinnou studijní praxi nebo na základě známostí. Po získání kontaktů jsem canisterapeuty oslovila prostřednictvím emailu či telefonního rozhovoru. Na základě těchto skutečností jsem si s nimi domluvila osobní schůzku. Všichni oslovení canisterapeuti byli velmi vstřícní a snažili se mi ve všem vyhovět. Samotné rozhovory probíhaly vždy na místech, kde jsem byla s informantem v soukromí a klidu. Každý z dotazovaných byl před začátkem rozhovoru obeznámen s cíli výzkumu, byl informován o anonymitě a byly mu zodpovězeny veškeré dotazy. Rozhovory byly se souhlasem informantů nahrávány (viz Příloha č. 1). S dotazovanými jsem vedla polostrukturovaný rozhovor, při kterém jsem měla předem připravený seznam otázek. Na odpovědi měli canisterapeuti vždy dostatek času. Získané materiály a rozhovory mi sloužily pouze pro účely bakalářské práce a jsou uloženy v mém osobním archivu.

4.3 Výběr výzkumného vzorku

Ve výzkumné části bakalářské práce byl využit záměrný nepravděpodobnostní výběr. Dle Reichela (2009) při něm nemá každý z prvků základního souboru stejnou možnost, tzn. pravděpodobnost, stát se součástí výběrového souboru. Vzhledem k tomu, že výzkum se týkal pouze nízkého počtu dotazovaných a nepřesahoval desítky jednotek, zvolila jsem účelový postup. Ten je charakterizován, dle výše zmíněného autora tím, že si výzkumník vybere své informanty sám, na základě zkoumané problematiky.

Do výzkumného šetření byli zahrnuti canisterapeuti, kteří vykonali canisterapeutickou zkoušku u různých organizací. Informanti byli vybíráni na základě svého bydliště, přičemž jsem se zaměřovala na canisterauty z Českých Budějovic a Třebíče. Jeden z informantů byl z Jihlavy. Dotazovaní vykonali canisterapeutickou zkoušku u organizací: Canitera; Cantes Vysočina, z.p.s.; Pes Partner, z. s.; Pomocné tlapy, o.p.s.; Sirius, z.s. a Hafík, z.s. Výzkumný soubor tvoří celkem 6 canisterapeutů.

4.4 Etika výzkumu

Švaříček (2014) ve své knize uvádí, že v rámci každého výzkumu je potřeba zabývat se etickými otázkami. Dále se autor zmiňuje o tom, že výzkumník by měl zvážit dopady svého výzkumu, a to hlavně v případě uveřejnění závěrů. Eger a Egerová (2017) konstatují, že výzkumník je odpovědný za diskrétnost a anonymitu vůči organizacím a lidem ve všech případech, kde to charakter výzkumu vyžaduje.

Při realizaci výzkumné části bakalářské práce jsem se řídila podle zásad etického jednání. Hendl (2016) uvádí tyto:

- Potřeba získat informovaný souhlas, který osobě umožňuje zúčastnit se studie pouze pokud s tím souhlasí, přičemž před jeho podepsáním musí být osoba informovaná o průběhu a okolnostech výzkumu.
- Účastník výzkumu musí být informován o tom, že může kdykoli svoji účast v projektu ukončit.
- Anonymita, pokud ji není možno zajistit, nesmí být odhalena nikomu dalšímu.
- Je-li výzkumník předpojatý daným tématem, musí si udržet objektivní náhled.

V samotném výzkumu to vypadalo tak, že jsem dotazované osoby seznámila s tématem a cíli své bakalářské práce. Ujistila jsem informanty, že vše, co mi sdělí, bude anonymní

a bude sloužit pouze pro účely této závěrečné práce. Každému z dotazovaných jsem předložila informovaný souhlas. Vzor je obsažen v Příloze č. 1. Všechny zkoumané osoby jsem informovala o tom, že náš rozhovor budu nahrávat na diktafon a to hlavně z důvodu, aby při vyhodnocování výsledků nedošlo ke zkreslení informací. Žádný z dotazovaných s tím neměl problém.

5 VÝSLEDKY

Při vyhodnocování výsledků bylo využito otevřené kódování. Dle Hendla (2016) v něm výzkumník několikrát čte přepsané záznamy z rozhovorů a hledá v nich kódy. Ke každé výzkumné otázce byly přiřazeny kategorie, ve kterých se nachází kódy pro konkrétní otázku. Tyto otázky byly zpracovány do tabulek pro lepší přehlednost. Informanti jsou v nich rozděleni dle toho, v jaké organizaci vykonali canisterapeutickou zkoušku.

5.1 *Obecné informace*

Tento druh informací sloužil k získání základních údajů o účastnících výzkumu. Zaměřila jsem se v nich na lokalitu, ve které praktikují canisterapii, praxi v tomto oboru, intenzitu terapie, vzdělání, počet psů. Všechny dotazované mají s přijímací organizací nějakým způsobem uzavřenou smlouvu. Informantky z organizací Canitera, Cantes, Pomocné tlapky a Sirius před započítím canisterapie uzavírají smlouvu samostatně s přijímací organizací, do které se psem docházejí. Dvě ze zmíněných dotazovaných, informantky z organizace Cantes a Pomocné tlapky navíc působí jako dobrovolnice pod organizacemi Adra a Charita. V těchto případech uzavírají zmíněné organizace smlouvy s přijímacími zařízeními. Informantka z organizace Pes Partner má uzavřenou smlouvu o dobrovolnické činnosti s Arpidou, z.ú, kam se psem dochází. Dotazovaná z organizace Hafík má se svojí vysílající organizací uzavřenou smlouvu o poskytování dobrovolnické služby a se psem dochází do neziskové organizace Arpida, se kterou má její vysílající organizace (výše zmíněný Hafík) uzavřenou smlouvu o poskytování canisterapeutické služby. Pro lepší přehlednost informací byla vytvořena tabulka č. 1.

Praxe v canisterapii

Canisterapeuti ohledně délky své praxe odpovídali různě. Nejčastěji však canisterapii praktikují okolo 2-4 let. Nejdělsí délku praxe měla canisterapeutka z organizace Canitera, a to 10 let. Naopak nejkratší dobu praktikuje canisterapii dotazovaná z organizace Pes Partner.

Vzdělání

Z výsledků bylo zjištěno, že čtyři z dotazovaných canisterapeutů mají vysokoškolské vzdělání. Jedna z informantek měla střední školu s maturitou a druhá byla studentkou vysoké školy.

Tabulka č. 1: Obecné informace

Organizace	Lokalita	Praxe v canisterapii	Intenzita terapie	Vzdělání	Smlouva	Počet psů
Canitera	Třebíč	10 let	1x měsíčně	VŠ	Ano	5 psů
Cantes	Třebíč	2 roky	Zřídka	SŠ s maturitou	Ano	1 pes
Pes Partner	České Budějovice	1 rok	1x týdně	studentka VŠ	Ano	1 pes
Pomocné tlapky	Jihlava	4 roky	4x týdně	VŠ	Ano	1 pes
Sirius	Třebíč	3 roky	2x týdně	VŠ	Ano	2 psi
Hafik	České Budějovice	7 let	1x týdně	VŠ	Ano	1 pes

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

5.2 Výcvik canisterapeutů v jednotlivých organizacích

5.2.1 Požadavky na canisterapeuta

Získat zkoušku v oblasti canisterapie je několika krokový proces. V některých případech začíná tento proces již mnoho let dopředu – např. pracovnice Hafika absolvovala 1,5 roku dobrovolnickou činnost, kde realizaci canisterapie přihlížela a učila se: „...v domově pro seniory, to spočívalo v tom, že jsem pomáhala slečně, která tam se psem chodila organizovat věci, pomáhat s klientama, vymýšlet různé aktivity.“ Pracovnice Pomocných tlapek absolvovala úvodní přípravný víkend: „...kde nám ukázali, jak vypadá canisterapie v praxi, v hospicu, seznamovali jsme se vlastně i s tím, jak zacházet s pejskem...“.

Informantky z organizací Hafik a Canitera se účastnily přípravného týdenního kurzu, jenž je intenzivní a je zaměřený na všechny oblasti, které by canisterapeut mohl v praxi uplatnit, například: „... se učili o chování psa, učili jsme se pochopit jeho chování, měli jsme třeba ranní cvičáky no a v pozdější části jsme si mohly s vybranými klienty vyzkoušet, jak na to. No a pak se tam sledovala samozřejmě poslušnost, reakce na hluk, chůze mezi invalidními vozíčky, pak tam třeba spadly figurantovi francouzské hole, sledovalo se, jak na to zareaguje...“ (Canitera)

Canisterapeutka z Hafika prošla ještě písemným testem, na který byli terapeuti připravováni rovněž v rámci výše popsaného kurzu: „My jsme se během toho týdne připravovali na ten test, byly tam otázky ze sociální práce, ohledně zákona o soc. službách, pak tam byly otázky na různé pedie – logopedie, tyflopédie atp., aby to ten člověk opravdu znal, když bude docházet k těmto typům klientů.“

Samotné zkoušky byly ve všech případech prakticky zaměřené a sledují celkovou spolupráci člověka se psem, psí poslušnost a reakce psa na klienty.

Zevrubně oblasti zkoušky popisuje pracovnice Pomocných tlapek: „Z disciplín, které musíte dát s pejskem dohromady to teda je: jak má pejsek povahu, že to je práce v hloučku, lidé chodí, zdraví se, padají berle, hlasitě se mluví, podávají se ruce a my mezi tímhle tím chodíme s těma pejskama, pomáháme figurantům a komisařům v tom, že se poplácáváme, zdravíme se hlasitě, pak tam třeba spadne igelitka s petkama, ale je to vždycky tak, aby to ten pejsek viděl, nepustí mu to za zádama. Zjišťují tím, jak ten pejsek reaguje na hluk nebo co vlastně bude dělat. Pak je tam kontakt psovoda

se psem, to je, pejsek se dá na odložení, vy odejdete o kus dál, komisař mezi vás vjede s vozičkem a na komisařovo řeknutí si přivoláte pejska zpátky, a je tam sedni, lehni a pak jako na bok, na to hají, každý má jiný povel jakoby příprava na to polohování a jak vlastně ten pejsek s psovodem spolupracuje, jak ten psovod na to reaguje, jestli tam není nějaká nervozita, jestli ten pejsek není v křeči, aby teda jako honem honem udělal všechno. Pak je tam chůze psa na vodítku, ale s cizí osobou, takže vám pejska vezmou na vodítku a odejdou s ostatníma, protože to se dělá ve skupině 5 týmů, takže se vezmou pejscí a odejde se s nimi do jiné místnosti a pak se zase vrátí. Zkoumají, jestli ten pes je ochotnej odejít s cizí osobou, jak se chová v přítomnosti cizí osoby, jestli není agresivní na ostatní pejsky. Pak je tam reakce psa na hlazení a doteky, to komisaři chodí, češou je hřebenama, pak probíhá veterinární prohlídka, pejskům se koukají na zuby, do uší, pak přijde komisař, pejska částečně zalehne, tak jak ten pejsek na všechno takhle reaguje, pak když chodíte mezi děti, tak se může stát, že to dítě psa nečekaně zatáhne a ten pejsek nesmí seknout, nesmí se otočit s tlamičkou tak, aby tam byly vidět zoubky.

Průběh zkoušek vysvětluje také pracovnice Cantes Vysočina, která složila tzv. jedničkovou zkoušku. *„My máme jedničkovou zkoušku, tam je těch stupňů víc, ty další už jsou pak těžší. Zkouška se získá na určitou dobu, průkaz je na určitou dobu, rok, dva, podle toho jak se ten pes tomu zkoušejícímu jeví, protože povaha psa se mění, takže po dvou letech se ta zkouška musí opakovat. Není to tak, že pes udělá zkoušku a ta je platná na celý život psa.“* Zároveň se pracovnice Cantes Vysočina každým rokem ohledně canisterapie školí. *„Velký hlavní školení dělá celej Cantes ta hlavní organizace, tam se sjedou všechny ty pobočky, tam jsou různý semináře, canisterapeuti se sjedou a vyměňují si zkušenosti mezi sebou a to si myslím, že nám dá nejvíc, ideální je vědět, co zažívají v praxi s klientama. A my jako Cantes Vysočina máme svoje.“*

Po negativní zkušenosti s nepřidělením asistenčního psa se studentka vysoké školy z organizace Pes Partner rozhodla, že si pořídí štěně a sama si ho vycvičí. *„Hledala jsem organizací, ptala jsem se, jestli by to šlo u Pomocných tlapek, ale ti to nedělají. Aby tady ten pes mohl fungovat na fakultě a dělat mi doprovod, tak musí mít status asistenčního terapeutického psa, já jsem se svým psem splnila před 2 lety canisterapeutickou zkoušku u Pomocných tlapek, ale to je málo a tady ti ho na fakultu nepovolí. Na doporučení jsem zkusila oslovit Pes Partner, zpočátku do toho jít nechtěli, ale nakonec do toho šli.“*

Členka sdružení Sirius je povoláním psychoterapeut, žádnou speciální zkoušku z canisterapie neskládala. „*Mně stačí jen ten manuál k tomu, jak s těmi psy pracovat.*“ Neprošla ani žádným speciálním školením. „*Byla jsem na osobní zkoušce s paní ředitelkou, na něco jsem se zeptala k tomu výcviku, když sem je začala cvičit, takže to byla individuální schůzka.*“

Tabulka č. 2: Požadavky na canisterapeuta

Různé organizace	Vstupní testy	Kurz	Zkoušky
Canitera	dobrovolnictví	Týden	ANO
Cantes	dobrovolnictví	Školení (1 ročně povinné)	jedničková zkouška
Pes Partner	dobrovolnictví	NE	canisterapeutická zkouška
Pomocné tlapy	přípravný víkend	NE	zkoušky (každý rok se obnovují)
Sirius	NE	NE	osobní zkouška-individuální
Hafik	ANO	týden	ANO

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

5.2.2 Požadavky na canisterapeutického psa

Ve všech organizacích byly požadavky na canisterapeutického psa téměř shodné. Jednalo se v první řadě o ověření základní poslušnosti: „*Je tam něco málo ze základní poslušnosti, přivolání, chůze u nohy.*“ (Cantes) Zároveň pracovnice zmíněné organizace dodává, že: „*Ten pes musí zvládat základní poslušnost.*“

Následovalo testování chování psa v různých situacích, do nichž se může v průběhu interakce s klientem dostat. Ve všech případech byly zmiňovány situace, kdy je pes podrobován velkému hluku či přítomnosti více lidí nebo dětí, a nesmí na toto reagovat:

„Sleduje se, jak ten pes zareaguje, ideální je, když neudělá nic. Na psa se různě sahá, tahá se za uši. Děti ho podlízají, lehají si na něho.“ (Cantes)

„Pak se tam trénuje česání, celkově manipulace nebo když by přišlo dítě, které ho silně zmáčkne nebo začne křičet, aby pes zůstal v klidu, neožene se.“ (Hafík)

Součástí je také reakce na speciální pomůcky, které klient používá, jako je invalidní vozík či francouzské berle. „No a pak se tam sledovala samozřejmě poslušnost, reakce na hluk, chůze mezi invalidními vozíčky, pak tam třeba spadly figurantovi francouzské holé, sledovalo se, jak na to zareaguje, nesmí začít štěkat nebo se chovat agresivně.“ (Canitera).

Pouze v případě organizace Pes Partner byla realizována ještě speciální část, jejíž náplní bylo: „Terapeutické polohování, podpora při atace úzkosti, rušné prostředí, domácí prostředí, chování psa při zásahu zachraňující osoby.“

Tabulka č. 3: Požadavky na canisterapeutického psa

Organizace	Poslušnost	Reakce	Reakce na pomůcky klienta
Canitera	Základní	více dětí, velký hluk	berle, invalidní vozíček,
Cantes	Základní	Hluk	vozíček, francouzské hole
Pes Partner	Základní	hluk, rušné prostředí	vozíček, berle
Pomocné tlapky	Základní	hlouček lidí, hlasitá mluva, hluk	berle, pet lahve, vozíček
Sirius	Základní	hluk, hlasitá rána	francouzské hole, vozíček, desinfekce na materiálu
Hafík	Základní	hlasitá rána, křičící dítě	česání-hřeben, vozíček, berle

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

5.3 *Vzdělání canisterapeutů v jednotlivých organizacích*

5.3.1 *Cílová skupina*

Cílovou skupinou u respondentek využívající canisterapii jsou převážně mentálně postižení, přičemž sem patří jak děti, tak i dospělí. Ve většině případech jde však o děti. Zároveň se využívá canisterapie v nemocnicích na jednotlivých odděleních, kterými jsou nejčastěji LDN nebo ODN. V některých případech se pracovníci se psy zaměřují na klienty v domovech pro seniory a mateřských školách. Nelze tedy říci, že terapie za pomoci využití psa je vhodná pouze pro mentálně postižené. Z tabulky č. 2 je zřejmé, že klientela je velice široká.

Tabulka č. 4: Cílová skupina

Organizace	Cílová skupina
Canitera	LDN, neurologie, onkologie, domovy pro seniory, mateřské školky
Cantes	domovy pro seniory, občas mateřské školky
Pes Partner	klienti s poruchou autistického spektra (7-23 let)
Pomocné tlapky	Jihlavská nemocnice - neurologie, onkologie, ODN, paliativa
Sirius	nevidomí, mentálně postižení nad 15 let, děti s postižením, terapie s rodiči postiženého dítěte
Hafík	děti s kombinovaným postižením- mentálním a tělesným.

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

5.3.2 *Motivace k výkonu canisterapie*

Co se týče motivace k výkonu činnosti canisterapie, byly u organizací zaznamenány rozdílné pohnutky. Pracovnice Hafíku uvedla, že hlavní motivací ke studiu vysoké školy byla budoucí práce v canisterapii: „*Když to vezmu od začátku, tak já jsem Zdravotně sociální fakultu začala studovat kvůli canisterapii, protože jsem si našla,*

že zde je předmět zooterapie a tyhle ty různé odvětví, takže jsem začala chodit sem, vystudovala jsem bakaláře a magistra.“ Tedy jednalo se o dlouhodobou motivaci, které komunikační partnerka podřídila své kariérní směřování.

Naopak pracovnice Canitery připisuje příklon ke canisterapii náhodě, která souvisela s větším počtem psů doma: „Ke canisterapii jsem se dostala naprostou náhodou. Hledala jsem činnost, která by se dala se psem dělat.“

Pracovnice organizace Pomocné tlapy byla primárně motivována láskou ke psům a posléze změnou zaměstnání, kde jí chyběl kontakt s lidmi, na který byla zvyklá: „...Protože mi ta práce s lidma začala chybět, ten kontakt, tak jsem tak jako přemýšlela, jak by se to dalo, a protože jsem měla vždycky ráda pejsky, tak jsem si vymyslela canisterapii, protože teďka sedím v kanceláři, tak ten kontakt s lidma opravdu nemám a ty pejsci mi tak jako pomohli se vrátit mezi ty lidi, být i mezi jinou kategorií lidí...“

Pracovnice sdružení Sirius, jež je i členkou organizace, a zároveň má svou vlastní neziskovou organizaci, kde nabízí terapie a konzultace, věděla už v mládí, čemu se chce v budoucnu věnovat. „Už od mládí jsem chtěla pracovat s lidma s různým postižením, se psy.“

Tabulka č. 5: Motivace k výkonu canisterapie

Organizace	Motivace
Canitera	náhoda, činnost, která by se dala se psem dělat
Cantes	X
Pes Partner	X
Pomocné tlapy	potřeba kontaktu s lidmi, kynologie
Sirius	životní sen
Hafik	VŠ/odborné předměty

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

5.3.3 Možnosti dalšího vzdělání

Z tabulky č. 6 lze vyčíst, že všechny organizace pořádají či zprostředkovávají nějakou formu dalšího vzdělávání v oblasti canisterapie. Jedná se obvykle o kurzy a semináře a také možnost výměny canisterapeutických zkušeností.

Tabulka č. 6: Možnosti dalšího vzdělání

Organizace	Možnost dalšího vzdělávání
Canitera	opakovací a rozšiřovací kurzy
Cantes	semináře, výměna zkušeností
Pes Partner	kurzy, semináře
Pomocné tlapy	semináře, konference
Sirius	canisterapeutický tábor, předávání zkušeností, konzultace, výroba či pořízení pomůcek
Hafík	kurz prevence zranění způsobených psem, vzdělávací akce v oblasti sociální práce, kynologie, přednášky, konference

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

6 DISKUZE

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak se liší odborná způsobilost osob praktikujících canisterapii napříč organizacemi. Canisterapeuti byli vybíráni dle místa, kde canisterapii praktikují. V případě tohoto výzkumu to bylo město České Budějovice, Jihlava a Třebíč. K dosažení cíle byly zvoleny dvě hlavní výzkumné otázky. Ke každé otázce byly vytvořeny podotázky, na které respondenti odpovídali podle svých znalostí a zkušeností.

První výzkumná otázka se týkala výcviku canisterapeutů v jednotlivých organizacích. Druhá výzkumná otázka se zabývala vzděláním canisterapeutů v této oblasti v jednotlivých organizacích.

Z výsledků vyplynulo, že získání zkoušky v oblasti canisterapie není jednoduché a vyžaduje několika krokový proces. Na canisterapeutky z organizace Hafík a Pomocné tlapky byly před složením canisterapeutické zkoušky kladeny specifické požadavky. V prvním případě musela pracovnice Hafíka absolvovat 1,5 roku dobrovolnickou činnost v domovech pro seniory, při které pomáhala vymýšlet různé aktivity s klienty, a tím se učila o realizaci canisterapie v praxi. Galajdová (2011) ve své knize zmiňuje důležitost canisterapie v domovech pro seniory. Klady terapie v tomto typu zařízení autorka vidí hlavně v tom, že po příchodu psa se uvolní atmosféra, seniorům se vynoří vzpomínky, a to je podnětem k nalézání společných témat, což přirozeně vede ke sblížení. Pracovnice z organizace Pomocné tlapky musela před složením canisterapeutické zkoušky absolvovat přípravný víkend, ve kterém se učila o tom, jak vypadá canisterapie v praxi, například jak správně zacházet se psem. Při rozhovoru zdůraznila, že pes nesmí být vystaven situacím, při kterých by mu byla způsobena jakákoli újma. S tímto tvrzením souhlasí i autorky Kalinová (2003) a Eisertová (2007c), které uvádějí, že pes nesmí při terapii trpět, prožívat bolest, nesmí mu být ubližováno na fyzickém či psychickém zdraví a v neposlední řadě psovod zodpovídá za sebe a svého psa.

Dvě informantky z organizací Hafík a Canitera se účastnily týdenního přípravného kurzu, ve kterém se učily o chování psa, reakcích na různé podněty, spolupráci psovoda a psa atp. Tichá (2007) a Eisertová (2007) se přiklánějí k této délce přípravného kurzu, při kterém je psovod teoreticky vzděláván a společně se psem komplexně testován

odborníky. Jen v tomto případě má dle autorek příprava smysl a udělení osvědčení je tak zodpovědné.

Canisterapeutickou zkoušku složily všechny dotazované canisterapeutky. Z výzkumu vyplynulo, že nejsložitější získání canisterapeutické zkoušky měla dotazovaná z organizace Hafík. Ta musela absolvovat výše zmíněný týdenní kurz, kterému přecházela roční spolupráce bez psa, a navíc ještě písemný test, ve kterém byly obsaženy otázky z oblasti sociální práce, logopedie, tyflogedie atp. S tímto postupem souhlasí i Galajdová (2011), která ve své publikaci uvádí, že pro praktické využití canisterapie v pomáhajících profesích je podstatný teoretický přehled o této metodě, protože bez teorie není kvalitní praxe, což samozřejmě platí i v opačném případě. Dobrým zjištěním je dle mého názoru fakt, že u všech zmíněných organizací každý rok nebo dva probíhá obnova canisterapeutické zkoušky. Je tak totiž zajištěno, že pes i psovod je stále v dobré kondici a způsobilý pro výkon canisterapie. Z mého výzkumu vyplynulo, že ne všechny z dotazovaných musely absolvovat nějakou formu teoretické přípravy před samotnou canisterapeutickou zkouškou

Všechny dotazované absolvovaly canisterapeutické zkoušky, při kterých byli psi testováni na základní poslušnost – přivolání či chůze u nohy. Dále se testovalo chování psa v různých situacích – reakce na hluk, hlasitou ránu, agresivita, reakce na cizí osoby. Při zkouškách se zaměřovalo na to, jak pes reaguje na klientovy pomůcky – invalidní vozík, berle, francouzské hole. Nejvíce se mi líbí přístup organizace Hafík, která má canisterapeutické zkoušky opravdu dobře propracované a je zde velmi dobře zajištěna jak odbornost canisterapeuta, tak dobře protestována povaha psa. Dle mého názoru je velkým problémem, že v České republice není žádná legislativa, která by upravovala zmíněné zkoušky.

Co se týče intenzity praktikování canisterapie, nejčastější odpovědí bylo 1 – 2x týdně na 1 hodinu. S tímto intervalem se ztotožňuje Tichá (2007 d), která uvádí, že tato intenzita praktikování canisterapie je nejobvyklejší. Také dodává, že pes při ní nesmí být přetěžován a je dobré, aby do jednoho zařízení docházelo více canisterapeutických týmů, které psa nebo psovoda budou moci v případě nemoci zastoupit, a to hlavně z důvodu, aby nedošlo k přerušení pravidelného kontaktu s klienty. Dotazovaná z organizace Pomocné tlapy praktikuje canisterapii 4x týdně s jedním psem. Canisterapii má rozvrženou do jednotlivých dnů, ve kterých se psem

navštěvuje různá oddělení v nemocnici (ODN, onkologie, neurologie), přičemž dopoledne je se psem hodinu na jednom oddělení a odpoledne přecházejí na stejnou dobu na jiné oddělení. Pes má v tomto případě vždy dostatečnou dobu na to, aby si odpočinul a byl připraven na další spolupráci. Nicméně Stančíková (2012) a Šabatová (2012) ve své publikaci uvádějí, že takto intenzivní spolupráce s sebou nese určitá rizika. Těmi může být například přesycenost klienta touto terapií a ztráta efektivity canisterapie.

Většina dotazovaných měla vysokoškolské vzdělání a jejich cílovou skupinou klientů byli zejména mentálně postižené děti i dospělí. Canisterapeutka ze sdružení Sirius je nejen členkou této organizace, ale také psychoterapeutkou a ředitelkou své vlastní neziskové organizace. Při svých terapiích využívá psa ke zlepšení jemné či hrubé motoriky, ke zklidnění klienta či odblokování. S tímto využitím psa při canisterapii s klienty se zdravotním postižením souhlasí i autorky Stančíková (2012) a Šabatová (2012) a dodávají, že podmínkou smysluplné spolupráce je, aby pes klienta motivoval. Za této podmínky je dle autorek spolupráce velmi efektivní, protože klient je při ní vnitřně motivován vlastní touhou po interakci se psem. Klient spolupracuje, protože ho to těší a sám chce. Je třeba si uvědomit, že tato terapie není jen o psovi, jeho povaze a schopnostech. Neméně důležitá je osoba psovoda, která by dle mého názoru měla mít alespoň minimální vzdělání v oblasti sociální práce, třeba nějaký kurz pro práci v sociálních službách. Je totiž důležité, byť jen okrajově, vědět o charakteristice jednotlivých cílových skupin klientů, se kterými se v canisterapii může dotýčný setkat. Dle mého názoru by bylo dobré, aby se canisterapeut věnoval pouze těm klientům, jejichž specifika má důkladně nastudována, tak by byla zajištěna opravdová kvalita canisterapie. Jako například dotazovaná z organizace Sirius.

Co se týče vzdělání v oblasti canisterapie, všechny canisterapeutky působí jako dobrovolnice ve svých vysílajících organizacích. Jak již bylo zmíněno výše, musely složit canisterapeutickou zkoušku, ale u té to téměř ve většině případů nekončí. Pět z šesti informantek se musí dále vzdělávat, aby mohly canisterapii praktikovat. Toto vzdělávání probíhá prostřednictvím seminářů, konferencí, rozšiřovacích kurzů či canisterapeutických táborů. Při těchto příležitostech si canisterapeuti vyměňují navzájem své poznatky a osobní zkušenosti z praxe. Tyto způsoby „dovzdělávání se“ jsou bezesporu velice důležité. Ztotožňuje se s nimi i Galajdová (2011), která uvádí, že při nedostatečné odbornosti a informovanosti osob praktikujících canisterapii může

docházet ke zkreslování informací o této terapii a často tak kolují nesprávné informace o tom, že při canisterapii se hlavně hladí pes, hází se mu míčky nebo se mu dávají piškoty.

Všechny dotazované mají s vysílající organizací uzavřenou smlouvu o poskytování dobrovolnické činnosti. Dále je vždy uzavřena smlouva s přijímací organizací. Některé canisterapeutky ji mají uzavřenou samy- osobně, v jiných případech za ně smlouvu uzavírá vysílající organizace. Informantka z organizace Hafík uvedla, že vysílající organizace jí navíc poskytuje pojištění. S uzavíráním smlouvy s přijímacím zařízením před samotnou realizací canisterapie se ztotožňuje i Eisertová (2007d), která uvádí, že uzavření smlouvy předchází setkání s vedením a personálem cílového zařízení, při kterém dochází k vyjasnění smyslu canisterapie, zodpovězení různých otázek, ujasnění podmínek, dopadů a požadavků. Předmětem smlouvy jsou pravidla canisterapie (odpovědnost za psa, mlčenlivost psovoda, přerušování canisterapie) a v neposlední řadě povinnost cílového zařízení, zajistit souhlas s aplikováním zmíněné terapie u konkrétních klientů a to například souhlas se zpracováním osobních údajů či prezentací foto záznamů.

7 ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak se liší odborná způsobilost osob praktikujících canisterapii napříč organizacemi, ve kterých vykonaly canisterapeutickou zkoušku. Teoretická část zahrnuje problematiku zooterapie s primárním zaměřením na canisterapii. Ke zpracování dat pro praktickou část práce byl použit kvalitativní výzkum, metoda dotazování a technika rozhovoru.

Výzkumný soubor tvořilo 6 canisterapeutů. Tři canisterapeuti působili v Třebíči, jeden v Jihlavě a dva v Českých Budějovicích. Při pořizování rozhovorů bylo zajištěno soukromí a dotazování byli ujištěni o naprosté anonymitě. Rozhovory byly se souhlasem informantů nahrávány a nepřesahovaly délku 30 minut. Výsledky byly vyhodnocovány prostřednictvím otevřeného kódování.

Z výsledků je patrné, že odborná způsobilost canisterapeutů se v jednotlivých organizacích liší zejména v nárocích, které jsou kladeny jak na psa tak i psovoda při skládání canisterapeutické zkoušky. Všechny z dotazovaných canisterapeutek musely splnit základní canisterapeutickou zkoušku, která je ale v případě organizací Hafík a Pomocné tlapy náročnější než u ostatních zkoumaných organizací. Zkoušky byly ve všech případech prakticky zaměřené a sledují celkovou spolupráci člověka se psem, psí poslušnost a reakce psa na klienty. Nejsložitější získání zmíněné zkoušky měla informantka z organizace Hafík, která musela nejdříve splnit roční dobrovolnickou činnost, při které přihlížela realizaci canisterapie a učila se. Teprve po tom absolvovala týdenní přípravný kurz a písemný test, jenž obsahoval otázky z oblasti sociální práce, logopedie, tyflogopedie, atp. Neméně náročnou přípravu měla také canisterapeutka z organizace Pomocné tlapy, která musela absolvovat přípravný víkend a po něm složit canisterapeutickou zkoušku se svým psem. Naopak nejmenší nároky byly kladeny na dotazovanou z organizace Sirius, která si stáhla podmínky zkoušek z webových stránek zmíněné organizace a podle nastudovaného manuálu psy cvičila. Odborná způsobilost canisterapeutů je zajištěná také tím, že všechny zkoumané organizace nabízejí možnosti dalšího vzdělávání prostřednictvím různých kurzů, seminářů, přednášek, ale také canisterapeutických táborů, což je bezesporu dobrým zjištěním. Je tak zachována a rozvíjena odbornost jednotlivých canisterapeutů a také výměna informací a poznatků mezi nimi navzájem.

Z výsledků vyplynulo, že složení canisterapeutické zkoušky není jednoduché a vyžaduje pečlivou přípravu budoucího canisterapeuta. Dále bylo zjištěno, že organizace poskytují svým canisterapeutům možnosti dále se rozvíjet a vzdělávat v tomto oboru. Z výzkumu také vyplynulo, že cílovou skupinu klientů tvoří hlavně zdravotně postižené děti a dospělí, ale také senioři a pacienti různých nemocničních oddělení.

Tato práce by mohla sloužit organizacím, které si vybírají canisterapeuty do svého zařízení, aby se dozvěděly, jaké mají jednotlivé canisterapeutické organizace požadavky na své dobrovolníky a jejich psy. Popřípadě, co všechno musí canisterapeut v průběhu své canisterapeutické praxe v jednotlivých organizacích navíc absolvovat – výše zmíněné kurzy, semináře atp. Souhrnem by tato práce mohla být přínosná organizacím při výběru canisterapeutů s patřičným vzděláním a kvalifikací. Moje závěrečná práce byla zaměřena na praktikování canisterapie pouze v Třebíči, Jihlavě a Českých Budějovicích, což je značné omezení. Pro účely výzkumu této bakalářské práce je počet zkoumaných canisterapeutů dostačující, nicméně bylo by přínosné udělat studii napříč celou republikou a zjistit tak, jaké jsou podmínky pro získání certifikátu v jiných canisterapeutických organizacích.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. *About us* © 2017 [online]. International Association of Human-Animal Interaction Organizations. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://iahaio.org/history/>.
2. BAJTLEROVÁ, I. et al., 2014. *Využití vybraných druhů zvířat v zoorehabilitaci*. Praha: Česká zemědělská univerzita. 93 s.
3. *Činnosti organizace © 2015–2018* [online]. Piafa Vyškov, z.ú. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.piafa.cz/o-nas>.
4. *Definitions* © 2018 [online]. IAHAIO White Paper 2014, updated for 2018. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: http://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2018/04/iahaio_wp_updated-2018-final.pdf.
5. DISMAN, M., 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vydání. Praha: Karolinum. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
6. EATON-STULL, Y., 2016. Mental Health Monitor: Animal-Assisted Crisis Response. *Social Work Today*, 18(2).
7. EISERTO VÁ, J., 2009. *Canisterapie, jako podpůrná terapeutická metoda u dětí s hyperkinetickým syndromem a u dětí s dětskou mozkovou obrnou*. České Budějovice. Disertační práce. ZSF JU.
8. EISERTO VÁ, J., 2007a. Canisterapeutický tým. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 61. ISBN 978-80-7322-109-6.
9. EISERTO VÁ, J., 2007b. Výběr psa pro canisterapii. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 66-67. ISBN 978-80-7322-109-6.
10. EISERTO VÁ, J., 2007c. Podmínky ze strany canisterapeuta. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 75. ISBN 978-80-7322-109-6.

11. EISERTOVÁ, J., 2007d. Organizace canisterapie. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 72-73. ISBN 978-80-7322-109-6.
12. EISERTOVÁ, J., 2003. Činnost canisterapeutického sdružení Hafík – výcvik. *Mezinárodní seminář o zooterapiích*. Brno: Sdružení Filia, s.63-64.
13. ELICHOVÁ, M., 2017. *Sociální práce: aktuální otázky*. Praha: Grada. 264 s. ISBN 978–80-271-0080-4.
14. EGER, L., EGEROVÁ, D., 2017. *Základy metodologie výzkumu*. Plzeň: Západočeská univerzita. 177 s. ISBN 978-80-261-0735-4.
15. ESAAT – European Society for Animal Assisted Therapy ©2019. [online]. ESAAT – European Society for Animal Assisted Therapy. [cit.2019-01-10]. Dostupné z: <https://www.en.esaat.org/>.
16. *Etologie psa*, © 2010. [online]. Working-dogs. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.02.working-dogs.eu/index.php/titulni-strana.html>.
17. FISCHER, G., 2003. Zvířata jako ko-terapeuti. *Mezinárodní seminář o zooterapii*. Brno: Sdružení Filia, s. 32-37.
18. FREEMAN, M., 2007. Terminologie v zooterapii. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 30–37. ISBN 978-80-7322-109-6.
19. GALAJDOVÁ, L. 1999. *Pes lékařem lidské duše aneb Canisterapie*. Praha: Grada, Strom život. 160 s. ISBN 80-7169-789-3.
20. GALAJDOVÁ, L., GALAJDOVÁ, Z., 2011. *Canisterapie: pes lékařem lidské duše*. Praha: Portál. 168 s. ISBN 978-80-7367-879-1.
21. GAVORA, P., 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.
22. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, s. 776. ISBN 80-7178-303-X.

23. HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 4. vydání. Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-262-0982.
24. *Historie canisterapie* © 2019. [online]. Canisterapie o.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.canisterapeuti.cz/index.php/o-canisterapii/23-historie-canisterapie>.
25. *History and information* © 2019. [online]. Delta society. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <https://www.deltasociety.com.au/pages/about-us-about-us-122.html>.
26. HYPŠOVÁ, D., 2003. Metodika felinoterapie, respektive návštěvní služby včetně loutkových pohádek se zvířaty. *Mezinárodní seminář o zooterapii*. Brno: Sdružení Filia, 51-54.
27. CHUBAK, J., 2011. Pilot study of therapy dog visits for impatient youth with cancer. *Journal of pediatric oncology nursing: official journal of the Association of Pediatric Oncology Nurses*. 34(5), 331-341. doi: 10.1177/1043454217712983.
28. KALINOVÁ, V., 2003. Současný stav v oblasti přípravy canisterapeutických týmů k praktikování canisterapie v ČR. *Mezinárodní seminář o zooterapiích*. Brno: Sdružení Filia, s. 45–53.
29. KLIKOVÁ, A., 2004. Problematika právních aspektu pozorování canisterapie. *Mezinárodní seminář o zooterapii k tvorbě metodiky*. Brno: Sdružení Filia, s. 10-12. ISBN 80-239-3591-7.
30. KOHOUTOVÁ, P., GARDIÁNOVÁ, I., 2013. Využití koček v zooterapii. *Kontakt*. 15(3), 282-288. ISSN 1212-4117.
31. KUTNOHORSKÁ, J., 2009. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2713-4.
32. LACINOVÁ, J., 2003. Úvodní příspěvek – situace canisterapie v ČR. *Mezinárodní seminář o zooterapii*. Brno: Sdružení Filia s. 7-10.

33. LACINOVÁ, J., 2007. Historický vývoj zooterapie a její současný stav. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 27. ISBN 978-80-7322-109-6.
34. LEUGNER, S., WINKEIMAYER, R., SIMON, R., 2002. *Mensch und Tier, eine harmonische Beziehung*. Klosterneuburg: NORKA Verlag, s. 126. ISBN:3-85050-502-2.
35. MOJŽIŠOVÁ, A., LACINOVÁ, J., ŠEMBEROVÁ, J., 2000. Model canisterapie. *Kontakt*. 2(4), 215-219. ISSN 1212-4117.
36. MÜLLER, O. et al., 2014. *Terapie ve speciální pedagogice: 2*. 2. vydání. Praha: Grada. 512 s. ISBN 978-80-247-4172-7.
37. *O canisterapii* © 2012. [online]. Cantes z.p.s. Vysočina [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <https://cantesbynp.webnode.cz/o-nas/>.
38. ODENDAAL, J., 2007. *Zvířata a naše mentální zdraví: proč, co a jak*. Praha: Ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze vydalo nakl. Brázda. 176 s. ISBN 978-80-209-0356-3.
39. *O nás* © 2015. [online]. Elva help z.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://elvahelp.cz/o-nas/>.
40. *Organizace a struktura* ©2017. [online]. Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.canisterapie.org/c-39-organizace-a-struktura.html>.
41. PIRNEROVÁ, H., 2003. Canisterapie v praxi, asistenční psi. *Mezinárodní seminář o zooterapiích*. Brno: Sdružení Filia, s. 54-55.
42. *Pes partner, z.s.* © 2016. [online]. Pes partner, z.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.pes-partner.cz/index.php/o-nas/pes-partner-z-s>.
43. *Poslání a cíl organizace* © 2012. [online]. Podané ruce, z.s. [cit.2019-01-10]. Dostupné z: <https://podane-ruce-canisterapie.webnode.cz/poslani-a-cil/>.
44. *Poslání a cíl organizace* © 2017. [online]. Helppes-centrum výcviku psů pro postižené o.p.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.helppes.cz/index/>.

45. *Předpoklady psa u canisterapeutických zkoušek* © 2009. [online]. Animoterapie informační server Anitera o.p.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.animoterapie.cz/canisterapie/predpoklady-psa.htm>.
46. REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.
47. ŘÍČÁNKOVÁ, V., 2007. Etiologie psa. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 54-59 ISBN 978-80-7322-109-6.
48. SCHOENFELD-TACHER, R., et al., 2017. Public Perceptions of Service Dogs, Emotional Support Dogs, and Therapy Dogs. *International journal of environmental research and public health*. 14(6), 3-34. doi: 10.3390/ijerph14060642.
49. *Služby* © 2012. [online]. Canitera o.p.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.canitera.cz/cz/services/index.html>.
50. *Společnost Pomocné tlapky* © 2009–2019. [online]. Pomocné tlapky o.p.s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.pomocnetlapky.cz/cz/o-spolecnosti-pomocne-tlapky/o-spolecnosti-pomocne-tlapky-o-p-s-2.html>.
51. STANČÍKOVÁ, M., ŠABATOVÁ, J., 2012. *Canisterapie v teorii a praxi: sborník her a pomůcek pro praktickou realizaci canisterapie u různých cílových skupin*. Vyškov: Sdružení Piafa. 103 s. ISBN 978-80-87731-00-0.
52. SVOBODOVÁ, I. et al., 2010. *Využití zvířat v zoorehabilitaci*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. 126 s. ISBN 978-80-213-2129-8.
53. ŠOLTÉSOVÁ, D., BOSÁ, M., 2016. *Intervencie s asistenciou psov- úvod do teorie a praxe*. Prešov: Vydavateľstvo PU. 156 s. ISBN 978-80-555-1686-8.
54. ŠOLTÉSOVÁ, D., BOSÁ, M., RUSNÁKOVÁ, A., 2016. „Canisterapia“ na Slovensku- aktuální stav optikou změny. Prešov: Vydavateľstvo PU. 222s. ISBN 978-80-555-1733-9.

55. ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. 375 s. ISBN 978-80-262-0644-6.
56. TICHÁ, V., 2007a. Formy canisterapie. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 81-82. ISBN 978-80-7322-109-6.
57. TICHÁ, V., 2007b. Zastřešující organizace v zooterapii. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 44-46. ISBN 978-80-7322-109-6.
58. TICHÁ, V., 2007c. Stručný vývoj canisterapie. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 112–113. ISBN 978-80-7322-109-6.
59. TICHÁ, V., 2007d. Návštěvní program. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 84. ISBN 978-80-7322-109-6.
60. TICHÁ, V., 2007e. Canisterapeutický tým. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 61. ISBN 978-80-7322-109-6.
61. *Účel a poslání* © 2017. [online]. Sirius Třebíč, z. s. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <https://www.siriustrebic.cz/projekty/>.
62. VESELOVSKÝ, Z., 2007. Etologie. In: VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, s. 13. ISBN 978-80-7322-109-6.
63. VOTAVA, J., et al., 2003. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Nakladatelství Karolinum. 207 s. ISBN 80-246-0708-5.
64. WIJKER, J., et al., 2019. Effects of Dog Assisted Therapy for Adults with Autism Spectrum Disorder: An Exploratory Randomized Controlled Trial. *Journal of autism and developmental disorders*. 18(2), 2-24. doi: 10.1007/s10803-019-03971-9.

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1- Informovaný souhlas

Informovaný souhlas

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. V současné době vypracovávám závěrečnou práci na téma „*Odborná způsobilost osob praktikujících canisterapii napříč organizacemi*“, která je vedena na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Bakalářská práce je psána na oboru Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory.

V rámci své závěrečné práce provádím výzkum, jehož cílem je zjistit, jak se liší odborná způsobilost canisterapeutů v jednotlivých organizacích. Sběr dat k výzkumné části této bakalářské práce bude probíhat prostřednictvím rozhovoru, který si budu zaznamenávat na diktafon a následně jej anonymizuji. Pro účely výzkumu nejsou důležitá osobní data informantů (např. jméno, příjmení či zaměstnání). Všechny výstupy z výzkumu a jeho analýzy budou citovány anonymně a bude s nimi nakládáno bez vazby na Vaši osobu či organizaci, ve které pracujete.

Rozhovor bude probíhat metodou dotazování, během které Vám budu pokládat otázky týkající se zkoumané problematiky. Bude-li Vám některé z témat nepříjemné nebo o něm nebudete chtít hovořit, budu to akceptovat. Nahrávka našeho rozhovoru bude zcela anonymní a data budou využita výhradně k účelům bakalářské práce. Zaznamenání na diktafon zde slouží k minimalizování rizika zkreslení informací, které mi v průběhu rozhovoru poskytnete.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší účastí ve výzkumu.

Marie Kašíková

.....

Podpis:

Prohlášení

Prohlašuji, že souhlasím s účastí na výše uvedeném výzkumu. Studentka mne informovala o podstatě výzkumu a seznámila mě s cíli, metodami a postupy, které budou při výzkumu používány, stejně jako s výhodami a riziky, které pro mne z účasti na výzkumu vyplývají. Souhlasím s tím, že všechny získané údaje budou anonymně zpracovány a použity pro účely vypracování závěrečné práce studentky.

Měl/a jsem možnost si vše řádně, v klidu a v dostatečně poskytnutém čase zvážit. Měl/a jsem možnost se studentky zeptat na vše pro mne podstatné a potřebné. Na tyto dotazy jsem dostal/a jasnou a srozumitelnou odpověď.

Prohlašuji, že beru na vědomí informace obsažené v tomto informovaném souhlasu a souhlasím se zpracováním osobních a citlivých údajů účastníka výzkumu v rozsahu, způsobem a za účelem specifikovaným v tomto informovaném souhlasu.

Vyplněním tohoto dotazníku souhlasím s účastí ve výše uvedeném výzkumu.

V..... dne.....

Podpis:

.....